

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/23468,Prostownik-Brzeg.html>
2022-08-13, 05:58

Prostownik (Brzeg)

„Prostownik”, podtytuł: „NSZZ »Solidarność« Dolny Śląsk i Brzeg”, organ prasowy Tajnej MKK w Brzegu, wydawany 17 II 1982–17 II 1989, nast. reaktywowany 1989 – VIII 1992 przez SW. Ogółem ukazało się 212 nr. oraz 14–20 wydań specjalnych (m.in. z 3 XI 1984 poświęcone ks. Jerzemu Popiełuszce, z 22 II 1985) i nadzwyczajnych. 1982–1984 pismo tylko datowane, 1985–1987 numerowane, 1987–1989 datowane bez numeracji. II 1982–1983 tygodnik, 1984 nieregularnik, 1985–1986 dwutygodnik, 1986–1989 miesięcznik; format A4, obj. 2–5 s., 1982–1986 druk na powielaczu (1982–1983 z odbitym pieczątką czerwonym napisem „Solidarność”), XI 1986–1989 techniką sitodruku; nakł. 500–2000 egz. Do niektórych nr. dołączano kartki świąteczne, ulotki, rysunki satyryczne dot. WRON, fotografie, m.in. autorstwa Krzysztofa Raczkowiaka dot. zbrodni lubińskiej, śmierci ks. J. Popiełuszki.

Pismo założono w wyniku ustaleń podjętych na 2 spotkaniach w XII 1981: najpierw w mieszkaniu Marii Wojtczak w gronie: M. Wojtczak, Mieczysław Ludkiewicz, Jadwiga i Zbigniew Oliwa, Barbara Czyżyk, Henryk i Irena Mazurkiewicz, Alicja i Ryszard Małeccy, nast. w składzie: M. Wojtczak, Ryszard KołECKI, Adam Weleszczuk i H. Mazurkiewicz. Pierwszy nr. pt. „Solidarność”, wydano z datą 31 XII 1981/1 I 1982, obj. 6 s., format A4, w 6 egz. przepisanych przez kalkę na maszynie; I-II 1982 wydano jeszcze 4 nr. bez numeracji, druk na powielaczu, format A4. Wszystkie przygotował, redagował i przepisał H. Mazurkiewicz.

II 1982 ukonstytuowała się Tajna MKK Ziemia Brzeska, której zaprzysiężeni działacze, przedstawiciele brzeskich zakładów pracy, podjęli decyzję o wydawaniu pisma „Prostownik” oraz do 1989 byli odpowiedzialni za organizację zaplecza pracy redakcji (komunikacja z łącznikami, organizacja lokali konspiracyjnych), tworzenie bazy poligraficznej pisma

(sprzętu drukarskiego, papieru i farby), szkolenie drukarskie i wyszukiwanie lokali potrzebnych na druk. Nazwę pisma zaproponowała Małgorzata Wojtczak, wówczas studentka Politechniki Wrocławskiej. W redakcji: H. Mazurkiewicz (redaktor nacz.), którego w tworzeniu pisma wspierali R. KołECKI, Z. Oliwa i A. Weleszczuk. Najczęściej autorami byli H. Mazurkiewicz, Z. Oliwa, Andrzej Ogonek, Maria Wojtczak, Edmund Oćwieja i Andrzej Fiksa. H. Mazurkiewicz w różnych okresach do określonego zakresu prac dobierał też innych współpracowników, m.in. Annę Szczepaniak (Stupnicka-Fastnacht). Wszystkie teksty, informacje z zakładów pracy, miasta, z nasłuchu audycji RWE i propozycje przedruków z in. pism przekazywał redaktorowi nacz. upoważniony łącznik będący członkiem Tajnej MKK Ziemia Brzeska. Zredagowany i przygotowany do druku materiał na matryce białkowe przypisywali: najpierw tylko H. Mazurkiewicz, późn. m.in. Stefania Stawarz, Janina Kotecka, Aleksandra Palińska, Wiesław Skibiński. Druk: II-VIII 1982 w mieszkaniu przy ul. Jagiełły na powielaczu Franciszek Kotecki, Janina Kotecka i Jerzy Wodziany; II-VIII 1982 w mieszkaniu Józefa i Genowefy Koteckich przy ul. H. Sawickiej (dziś Jana Pawła II): F. Kotecki, S. Stawarz, R. KołECKI z udziałem J. i G. Koteckich; II 1982-XI 1983 w Michałowicach k. Brzegu w domu Władysława i Władysławy Zarzyckich (gdzie mieszkali A. i R. MałECKY): A. i R. MałECKY, Z. i Jadwiga Oliwa, R. KołECKI; III-V 1982 w mieszkaniu Stanisława Sobika na powielaczu spirytusowym: S. Sobik i Z. Oliwa; III-XI 1982, III-XI 1983, III-XI 1984, III-XI 1984, III-XI 1985, III-XI 1986 w altance działkowej w Brzegu na ramce: Tadeusz Śliwiński (III-V 1982), Piotr Dutkin i Wiesław Kręcichwost; X 1983-IV 1984 w piwnicy domu jednorodzinnego w stanie surowym Marii i Tadeusza Czaplickich: T. i M. Czapliccy, Z. Oliwa i R. KołECKI; X 1984-X 1986 ponownie w Michałowicach: A. i R. MałECKY, Z. i J. Oliwa, R. KołECKI; I-VIII 1982, X 1982-X 1986 w domu Jana i Stefanii Jamrozów przy ul. Konopnickiej w Brzegu, w mieszkaniu Piotra i Władysława Jamrozów rotacyjnie: W. Jamróż, T. Czaplicki, Arkadiusz Zambrzycki, P. Jamróż, Z. Oliwa, R. KołECKI, F. Kotecki, Edward Jędryszczak, J. Jamróż i Zbigniew Hryciuk. I i XI 1986 w mieszkaniu R. i Krystyny KołECKICH szkolenia z sitodruku przeprowadzone przez Barbarę Sarapuk, XI 1986 sprzęt do sitodruku umieszczono

w mieszkaniu Mirosławy i Bronisława Marczenko przy ul. Brzechwy w Brzegu, tam do II 1989 drukowali: R. Kołdecki (XI 1986–IV 1987), Z. Hryciuk, Z. Oliwa, F. Kotecki, M. i B. Marczenko.

Głównymi kolporterami pisma w Brzegu byli: Bronisław Filipek, Bolesław Sypniewicz, Edward Żołyński, Karol Żak, Antoni Pocentek, Sławomir Wojakowski, Henryk Małkiewicz, M. Wojtczak, Anna Kalucińska, J. Oliwa, Alicja Małecka, Andrzej Fiksa, P. Dutkin, Stanisław Huczyński, W. Kręcichwost, Jerzy Pietrzak, Irena Mazurkiewicz, Tadeusz Świtoń, Ewa Ogonek, Jerzy Zamojski, Michał Pindera, Marek Złoty, Danuta Pawlik, Jan Wawryk, Stanisław Godawa, Zbigniew Kusiak, Daniela Jamróż, A. Zambrzycki, Józef Jarząbek, E. Oćwieja, Ryszard Mnich, Adam Staszczuk, Edward Bernaś, Stanisław Stefański, Witold Konopka, Józef Fedorów, Władysław Mazur, Mieczysław Wiatrowski, Janina Kurpiel, Irena Kochanowska, Zbigniew Tomków, M. Czaplicka, Zofia Pawłowicz, Józef Jamróż, Zofia Hryciuk, Ewa Domańska, Janina Kotecka, Jolanta Czollek, Zofia Zambrzycka, Barbara Czyżyk, Piotr Kmiec, Ewa Rosińska, Kazimierz Orłowski, A. Palińska, B. Marczenko, Marian Krawczyk, Alfred Głowacki, Jadwiga Brodowska, Helena Bednarska, Wiesław Skibiński, Janina Krzysztofek, Józef Fedorów, Stanisław Gerega, S. Sobik, M. Marczenko, Ewa Bruzł, Krystyna Mochniak, Halina Antonowicz; poza Brzegiem: Zdzisław Bernacki, Tadeusz i Kazimierz Rosińscy, Anna Szczepaniak, Irena Dankowska, Ewa Jędryszczak, Alfred Majchrzyk, Zdzisław Gmyrek, Józef Dudziak, Józefa Siwek, Zbigniew Jaskólski, Stanisław Gręborz, Stanisław Omelak, Bolesław Twardowski oraz studenci Wojciech Huczyński, Janusz Kajdzik, Roman i Jacek Mazurkiewiczowie, Małgorzata Wojtczak, Wiktor Krzewicki, Krzysztof Zychła, Bronisław Szubelak.

Publikowano komentarze dot. bieżącej sytuacji w mieście, regionie (Wrocław, Namysłów, Niemodlin) i w Polsce, informacje z brzeskich zakładów pracy, o represjach wobec mieszkańców miasta, 1982 nazwiska osób z zakładów kolaborujących z SB, relacje z protestów we Wrocławiu i in. miastach, pielgrzymek brzeskiego Duszpasterstwa Ludzi Pracy na Jasną Górę oraz mszy z Janem Pawłem II (1983 i 1987), art. o tematyce historycznej (o zbrodni katyńskiej,

Armii Krajowej, III 1968, praskiej wiosnie, w rocznicę VIII 1980), gospodarczej, wzywano do bojkotu Święta Pracy, wyborów (1984, 1985 i 1988) i referendum (1987), zamieszczano przedruki z podziemnych pism, m.in. „Wiadomości Bieżących”, „Tygodnika Mazowsze”, „Gazety Dźwiękowej”, „Horyzontu”, „BiS”, „Solidarności Walczącej” i oficjalnej prasy, m.in. „Niedzieli”, „Przeglądu Katolickiego”, „Tygodnika Powszechnego”. Przedrukowywano dokumenty TKK NSZZ „S”, Regionalnego Komitetu Strajkowego Dolny Śląsk, późn. także KKW, oraz apele przywódców RKS Dolny Śląsk, m.in. Józefa Piniora. Pismo przestano wydawać po rozpoczęciu obrad Okrągłego Stołu (II 1989). Tajna MKK Ziemia Brzeska uległa rozwiązaniu, a jej działacze zaangażowali się w działalność jawną, odbudowując struktury „S” w zakładach pracy. Kolportaż gł. w Brzegu i okolicach oraz we Wrocławiu i Opolu, pocz. bezpłatnie, późn. w cenie 10 zł.

1989–VIII 1992 pismo reaktywowane ze zmianami graficznymi przez brzeskich działaczy SW jako brzeska edycja pisma „Liczą się Czyny”, podtytuł: „Solidarność Walcząca Oddział Dolny Śląsk”/„Pismo Solidarności Walczącej Oddział Dolny Śląsk”/„Pismo Solidarności Walczącej”; format A5 i A4, obj. 2–4 s., pojedyncze nr. 6–10 s., druk techniką sitodruku, na powielaczu, skład komputerowy, nakł. 250 egz. 1992 zamieszczano rys. satyryczne. W redakcji m.in. Kazimierz Nawrocki, we współpracy m.in. z F. Koteckim, Z. Hryciukiem, Mariuszem Sokołowskim (ps. R.B., R. Brzeski, Radny Brzeski), Jerzym Dereniem; druk M. i B. Marczenko. Publikowano informacje lokalne oraz krytyczne komentarze dot. bieżących wydarzeń społecznych, gospodarczych i politycznych w Brzegu, a 1989–1991 także w Strzelinie i Żarowie, przemian dokonujących się w Polsce po Okrągłym Stole i wdrożenia gospodarczego planu Balcerowicza. Domagano się opuszczenia Polski przez Armię Radziecką; zamieszczano apele i oświadczenia SW i Partii Wolności. Kolportaż bezpłatny gł. w Brzegu, Strzelinie i Żarowie.

Łukasz Sołtysik

[Region Śląsk Opolski](#), [Region Dolny Śląsk](#), [Brzeg](#), [Żarów](#), [Strzelin](#)

[Poprzedni](#)
[Następny](#)

[Zgłoś błąd lub potrzebę uzupełnienia](#)